

فهرست

۱	یادداشت
۳	مقدمه

بخش اول: روایت زندگی

۱۱	زندگی
۱۶	همسر: تاتیانا مینورسکا یا
۱۸	سال شمار زندگی مینورسکی
۲۱	روایت زندگی از زبان خود
۲۹	مینورسکی از نگاه دوستان و همراهان
۲۹	مجتبی مینوی
۳۴	دیوید مارشال لانگ
۳۶	محمدعلی جمالزاده
۳۸	سید حسن تقی زاده
۴۰	غلامحسین یوسفی
۴۳	امان الله جهانبانی
۵۱	محمد دبیرسیاقی
۵۳	ادموند کلبفورد باسورث
۵۴	جان اندرو بویل
۵۶	گفتگو با جهانگیر دزی

بخش دوم:
کارنامه پژوهشی

۶۹	گذری بر پژوهش‌های مینورسکی
۷۳	مطالعات جغرافیایی
۷۶	مطالعات قفقاز
۷۷	دوره مغول و ترکمانان
۷۸	ادبیات و هنر
۸۱	دیوانسالاری ایران
۸۵	مقدمه «ایرانیکا، بیست مقاله»
۸۹	مینورسکی و روایت تاریخ ایران
۸۹	ایران: تاریخ و مذهب
۹۱	فتح ایران
۹۲	دوره خلفا
۹۳	رهایی سیاسی
۹۶	غلبه ترک‌ها
۹۹	تصوف
۱۰۱	آسیای مرکزی و مغولان
۱۰۵	قرن پانزدهم
۱۰۶	صفویان
۱۱۰	نادرشاه (۱۷۴۷-۱۷۲۶)
۱۱۱	قاجاران (۱۹۲۵-۱۷۷۹)
۱۱۳	پهلوی اول
۱۱۷	آثار مینورسکی در ترازوی نقد
۱۱۷	الف) نکاتی از مقابله حدود العالم با ترجمه انگلیسی آن (منوچهر ستوده)
۱۳۳	ب) نظری به مقاله «ری» مندرج در دایرة المعارف اسلام (حسین کریمان)
۱۴۰	ج) نقد دیدگاه مینورسکی درباره خلیج‌ها (عبدالرحی حبیبی)
۱۴۵	کمیسیون تعیین مرزهای ایران و عثمانی
۱۴۷	مقدمه «موادی برای مطالعه شرق»
۱۴۹	یادداشت‌های مقدماتی
۱۵۳	مسیر حرکت کمیسیون در سال ۱۹۱۱
۱۵۳	مسیر حرکت کمیسیون در پیمایش سال ۱۹۱۱

نه	فهرست
۱۶۱	کتاب‌شناسی آثار مینورسکی

بخش سوم:
نامه‌ها

۱۸۳	بررسی اجمالی
۱۹۳	مکاتبات با مینورسکی
۲۴۵	نامه‌های مینورسکی به سید حسن تقی‌زاده
۲۵۳	قسمت دوم
۲۶۲	قسمت سوم
۲۷۲	آخرین نامه

بخش چهارم:
گنجینه پژوهشی مینورسکی

۲۷۵	معرفی گنجینه پژوهشی مینورسکی
۲۸۱	فهرست گنجینه پژوهشی مینورسکی
۲۸۱	الف) مطالب و آثار علمی
۲۸۱	۱. آثار علمی (۱۹۰۲-۱۹۶۳)
۲۸۱	۱-۱. تاریخ و تاریخ‌نگاری ایران و مناطق مجاور آن (۱۹۲۴-۱۹۶۳)
۲۸۲	۲-۱. تاریخ اسلام و فرق اسلامی در ایران (۱۹۱۰-۱۹۵۶)
۲۸۳	۳-۱. اقوام ایرانی (۱۹۰۲-۱۹۵۸)
۲۸۳	۴-۱. زبان‌شناسی، ادبیات و هنر ایران و کشورهای مسلمان (۱۹۳۱-۱۹۵۹)
۲۸۴	۵-۱. منبع‌شناسی شرق نزدیک و میانه (۱۹۳۱-۱۹۶۲)
۲۸۴	۶-۱. آثار اجتماعی سیاسی (۱۹۰۹-۱۹۶۳)
۲۸۷	۷-۱. مقالات برای دایرةالمعارف‌ها (۱۹۲۵-۱۹۵۲)
۲۸۸	۸-۱. ترجمه‌ها (۱۹۱۴-۱۹۶۱)
۲۸۹	۹-۱. جزوات درسی (۱۹۲۱-۱۹۵۶)
۲۹۰	۱۰-۱. سخنرانی‌ها و ارائه مقاله در کنفرانس‌ها (۱۹۱۶-۱۹۶۲)
۲۹۱	۱۱-۱. اظهارنظرها، ارزیابی‌ها و داوری‌های علمی (۱۹۱۳-۱۹۶۳)
۲۹۳	۱۲-۱. گزارش مأموریت و سفرهای رسمی (۱۹۰۲-۱۹۱۷)
۲۹۴	۱۳-۱. کپی اسناد تاریخی و نسخ خطی به زبان‌های شرقی
۲۹۵	ب. اسناد شخصی، خانوادگی و شغلی (۱۸۸۷-۱۹۷۷)
۲۹۵	۱. اسناد شخصی و خانوادگی (۱۸۲۳-۱۹۷۷)

- ۱-۱. اسناد و مدارک شخصی (۱۸۸۷-۱۹۶۲) ۲۹۵
- ۲-۱. گواهی عضویت در انجمن‌ها و مجامع علمی (۱۹۱۵-۱۹۶۳) ۲۹۵
- ۳-۱. تبریک‌های سالروز تولد مینورسکی (۱۹۴۷-۱۹۵۵) ۲۹۵
- ۴-۱. دفاتر خاطرات و سفرنامه‌های مینورسکی (۱۹۰۲-۱۹۵۹) ۲۹۶
- ۵-۱. ارزیابی‌های دیگران از آثار مینورسکی (۱۹۱۱-۱۹۷۷) ۲۹۸
- ۶-۱. اسناد خانوادگی (۱۸۲۳-۱۹۶۶) ۲۹۹
۲. اسناد مربوط به فعالیت‌های شغلی (۱۸۴۸-۱۹۶۵) ۳۰۱
- ۱-۲. مأموریت در ایران (۱۹۰۲-۱۹۲۳) ۳۰۱
- ۲-۲. کمیسیون تعیین مرزهای ایران و عثمانی (۱۸۴۸-۱۹۱۵) ۳۱۲
- ۳-۲. اسناد مربوط به فعالیت‌های آموزشی (۱۹۲۴-۱۹۵۷) ۳۱۶
- ۴-۲. اطلاعیه‌ها و پوستره‌های برنامه‌های علمی (۱۹۱۴-۱۹۵۶) ۳۱۶
- ۵-۲. اسناد و مکاتبات مربوط به انتشار مقالات (۱۹۱۵-۱۹۶۴) ۳۱۷
- ۶-۲. نشست‌ها، کنفرانس‌ها و کنگره‌های بین‌المللی (۱۹۰۲-۱۹۶۵) ۳۱۷
- ج) مکاتبات مینورسکی (۱۸۷۱-۱۹۶۶) ۳۱۸
۱. نامه‌های ارسالی مینورسکی (۱۹۱۳-۱۹۵۶) ۳۱۸
- ۱-۱. به زبان روسی (۱۹۱۳-۱۹۶۵) ۳۱۸
- د) آثار علمی دیگران (۱۸۵۴-۱۹۶۴) ۳۱۹
۱. آثار علمی: مقالات، سخنرانی، ارزیابی‌ها (۱۸۵۴-۱۹۶۴) ۳۱۹
۲. آثار علمی افراد نامعلوم (۱۹۱۳-۱۹۶۳) ۳۱۹
۳. گزارش‌ها، یادداشت‌ها، و بخشنامه‌های رسمی (۱۹۱۰-۱۹۲۴) ۳۲۰
۴. گزارش‌ها، یادداشت‌ها و نوشته‌های افراد نامعلوم (۱۹۱۲-۱۹۲۲) ۳۲۱
- ه) عکس‌ها (۱۸۸۸-۱۹۶۳) ۳۲۳
۱. عکس‌های مینورسکی (۱۹۰۴-۱۹۶۴) ۳۲۳
۲. عکس‌های افراد دیگر (۱۸۸۸-۱۹۶۳) ۳۲۴
۳. قومیت‌ها، رسوم و آیین‌های مذهبی ایران (۱۹۰۶-۱۹۰۷، ۱۹۳۴) ۳۲۴
۴. شهرها (۱۹۰۱-۱۹۳۴) ۳۲۴
۵. آثار باستانی و هنرهای ایران (بیش‌تر قرون میانه) ۳۲۵
- و. کلکسیون اسناد و بریده‌های نشریات (۱۸۲۹-۱۹۶۶) ۳۲۶
۱. اسناد (۱۸۲۹-۱۹۳۵) ۳۲۶
- ۱-۱. تاریخ ایران (۱۸۴۶-۱۹۲۱) ۳۲۶
- ۲-۱. تاریخ روسیه (۱۸۲۱-۱۹۲۹) ۳۲۷

۳۲۷	۳-۱. بیانیه‌ها و اطلاعیه‌ها (۱۸۲۹-۱۹۲۱)
۳۲۸	۲. بریده‌های نشریات (۱۹۰۷-۱۹۶۶)
۳۲۸	۱-۲. وضعیت داخلی و بین‌المللی روسیه (۱۹۱۲-۱۹۶۶)
۳۲۸	۲-۲. وضعیت داخلی و بین‌المللی کشورهای مختلف (۱۹۰۷-۱۹۶۶)
۳۲۹	۳. روزنامه‌ها (۱۹۱۵-۱۹۶۴)
۳۲۹	۱-۳. به زبان روسی (۱۹۱۵-۱۹۱۹)
۳۲۹	۲-۳. به زبان‌های اروپایی (۱۹۱۴-۱۹۶۴)
۳۲۹	۳-۳. به زبان‌های شرقی (۱۹۱۸-۱۹۵۶)

پیوست:

۳۳۱	تصاویر و اسناد
۳۶۵	نمایه

یادداشت

مینورسکی (۱۸۷۷-۱۹۶۶ م) در دوره‌ای پرتلاطم و سرشار از ناامنی‌های اجتماعی رشد و نمو یافت و به ایران‌شناسی تمام‌عیار تبدیل شد، برهه‌ای که دو جنگ جهانی اول و دوم بر آن سایه افکنده و مردمان را به اندیشه و جستجوی نان فرو برده بود. مینورسکی در چنین شرایطی و به دور از یافته‌ها و فناوری‌های کنونی و فارغ از رایانه و امکانات مربوط به سرعت در تحقیق و تتبع، توانست دنیای مطالعات ایران‌شناسی را گامی استوار به جلو برد و برای آیندگان میراثی ماندگار به یادگار بگذارد.

او پیشینه‌ی عمر خود را در خارج از زادگاهش زیست و از همین روی امکان ارتباط با نویسندگان و دانشمندان ایرانی برای وی بیش‌تر مهیا گشت، و شاید اگر در شوروی آن زمان محدود می‌شد به چنین چشم‌انداز گسترده و عمیقی در مطالعات خود دست نمی‌یافت.

قلمرو پژوهشی مینورسکی عرصه‌ی گسترده‌ای از جغرافیای ایران گرفته تا تاریخ، ملل و نحل، ترجمه و نیز تصحیح نسخ خطی را در برمی‌گیرد و از همین روی شناخت از او (به سان سایر بزرگانی که درباره‌ی این سرزمین دست به قلم برده‌اند) امری ضروری و اهمی است.

توفیق آشنایی با دوست خوب و محقق عزیز، دکتر گودرز رشتیانی و همسر محترم و محققشان در دوره‌ی فرصت مطالعاتی ایشان در شهر سنت پترزبورگ حاصل شد. از همان روز اول آشنایی روحیه‌ی تحقیق و همراهی و همدلی ایشان نوید همکاری نیک‌فرجامی را به دنبال داشت که نتیجه‌ی آن کتاب پیش‌روی

خوانندگان محترم است که به باور بنده اولین اثر تحقیقی دربارهٔ ولادیمیر مینورسکی ایران‌شناس روس است.

امیدوارم کتاب حاضر که به سفارش و حمایت رایزنی فرهنگی کشورمان در فدراسیون روسیه و به همت جناب آقای دکتر گودرز رشتیانی تألیف شده است آغازی برای تحقیقات گسترده دربارهٔ سایر ایران‌شناسان روس باشد که هر یک در بالیدن فرهنگ ایرانی در قفقاز، روسیه و آسیای مرکزی سهم مهمی از خود بر جای گذاشته‌اند.

ابوذر ابراهیمی ترکمان